

Förtroendet för sjukvården sviktar

– Förr var vi tryggt förvissade om att vi skulle få den bästa vård den dag det behövs. Nu är vi inte riktigt lika säkra. När man börjar tvivla är det ett mycket allvarligt tecken. Det hotar förtroendet för vårt solidariska sjukvårdssystem.

Det sade socialminister Margot Wallström vid en konferens på temat »Vägar ur vårdens förtroendekris» som hölls i Stockholm förra veckan.

Avsikten med konferensen var att diskutera hur det ser ut med förtroendet för sjukvården.

– Vi ska erbjuda medborgarna världens bästa sjukvård. Det är den självklara visionen, sade Margot Wallström.

Hon påpekade att när det gäller det medicinska omhändertagandet håller det idag en högre kvalitet än tidigare. Det är inte där problemet ligger utan i omhändertagandet.

– Det är dags att se människan i vården och det gäller bådet patienter och personal, sade Wallström.

Hon menade att patienterna inte är intresserade av organisationsskisser utan de vill ha en bra vård och då måste man ha en pragmatisk inställning.

– Det är inte byggnaderna som är det viktiga i sjukvården utan kunskaperna, sade Wallström.

Läkarna är frustrerade

En tes är att det inte är allmänheten som har bristande förtroende för sjukvården utan personalen. Göran Edbom, Läkarförbundets förste vice ordförande, menade att det finns uppenbara tendenser till frustration inom läkarkåren. Och det tar sig t ex uttryck i ökad tendens till sjukskrivningar och ökat uttag av förtidspension.

– Många drar sig undan teamarbete och ägnar sig strikt åt sin nisch. Kolleger är mindre benägna att åta sig extrajobb som ska utföras på obetald arbetstid.

– Verksamheten präglas av att budgeten ska hållas. Som onkolog har jag svårt att förstå det, sade Göran Edbom.

Stefan Rudholm, sjukhusdirektör på Danderyds sjukhus utanför Stockholm, redovisade en personalenkät. Av den framgår att det positiva med arbetet är samarbetet och det sociala klimatet. På den negativa sidan finns att arbetsbelastningen är mycket stor. Det finns ingen tid till eftertanke.

– Vi måste dämpa arbetsbelastningen, sade Stefan Rudholm, som också undanbad sig strukturförändringar varje år.

Läkarförbundets VD, Anders Milton, menade att det är viktigt med pluralism i produktionen, både för patienternas och personalens valfrihet. Han påpekade att landstingen givits rollen att se till att medborgarna får tillgång till sjukvård, men inte givits rollen som producenter.

– Vi får mycket för pengarna, men om resurserna ska användas bättre och med större arbetsglädje för personalen måste politikernas roll som ägare naggas i kanten. Det är förutsättningen för att patienterna ska kunna spela en starkare roll, sade Anders Milton.

Mer pengar ingen lösning

Per Olofsson, Industriförbundet, menade att globaliseringen i alla branscher påverkar alla länder mycket dramatiskt och ger en ny struktur.

– Om Sverige ska vara med i utvecklingen måste nuvarande låsta system lösas upp, sade Per Olofsson. Det hjälper inte att kasta mer pengar på nuvarande system i sjukvården. Det krävs nytänkande.

Många brister i psykiatri

Det finns kunskapsluckor i psykiatri, det är brist på specialister och differentierade vårdresurser. Det innebär att många personer med psykisk störning har svårt att få sina vårdbehov tillgodosedda.

De psykiskt sjukas ställning i samhället är fortfarande svag. Många möts av fördomar, misstro och diskriminering, vilket gör rehabilitering svårare.

Men det har skett förbättringar. Kunskapen om de psykiska störningarna har ökat, diagnostiken har utvecklats och behandlingen blivit effektivare.

I rapporten »God psykiatrisk vård på lika villkor» (1997:8) föreslår Socialstyrelsen en rad åtgärder för att förbättra situationen för de psykiskt sjuka patienterna. Rapporten är en syntes av 22 underlagsrapporter.

Socialstyrelsen anser att det behövs nationella riktlinjer för vården och att den psykiatriska epidemiologin behöver utvecklas.

För att förbättra vården föreslår So-

Han hävdade att tanken att patienten ska bestämma leder till förändringar i vårdens processer och organisation. Han hävdade att man måste börja med att förändra ledarskapet. Det leder så småningom till att patienten sätts i centrum. Men Milton kontrade att den enskilde läkaren alltid satt patienten i centrum.

– Men systemet och uppbyggnaden av organisationen har inte gjort det. Det är det som måste förändras, sade Milton.

Anneli Stark, landstingsråd (s) från Skaraborg, menade att förtroendekris var ett väl starkt ord, men att det finns attitydfrågor att jobba med. Hon medgav också en viss klåfingrighet från politikernas sida.

– Det krävs en tydligare företrädarroll för medborgarna och en tudelning av organisationen i finansär och producent, sade Anneli Stark.

Ralph Lédel, landstingsråd (m), Stockholm, var däremot klar över att det finns en förtroendekris och att den bottnar i att landstingen inte förmår prioritera sjukvården. Det moderata receptet är som bekant att avskaffa landstingen.

Kristina Johnson

cialstyrelsen att det ska finnas individuella vårdplaner som upprättas i samråd med patienten och när det är möjligt med anhöriga. På så sätt blir målet med vården tydlig.

Socialstyrelsen anser också att alla patienter i psykiatri ska vara knutna till en patientansvarig läkare. För att stärka patienternas ställning föreslår Socialstyrelsen att patient- och anhörigrätt inrättas i varje landsting.

Allvårdsavdelningarna bör avskaffas, anser Socialstyrelsen. De innebär för många patienter att vården blir skrämmande och integriteteskränkande.

Antalet slutenvårdsplatser har minskat till förmån för behandling i öppna vårdformer. Det är en positiv utveckling, men samarbetet med primärvård och socialtjänst fungerar ofta inte. Detta måste bli bättre.

För att komma till rätta med bristen på specialister i psykiatri efterlyser Socialstyrelsen kraftfulla rekryteringsfrämjande åtgärder till utbildningen av specialister samt personalvårdande insatser av landstingen.

Kristina Johnson